

Izhaja
10. in 25. vsakega
mesca.

BESEDNIK.

Veljá celoletno
2 gld. 50 kr.
polletno 1 gld. 30 kr.

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

List 22.

V Celovcu 25. novembra 1871.

Leto III.

Berač.

(Povest, spisal Andrejčekov Jože.)

Pri bližnji cerkvi sv. Jurija, ki stoji na majhni višini v bukovi skruti, odzvonilo je že avemarijo in polna luna se je vzdigovala polagoma izza gričev, oziraje se radovedno po planjavi, kakor zvedav deček.

Po ozki poti, ki se je vila zdaj navkreber zdaj navzdol skoz smrekov gozd, stopal je urnih korakov posamezen človek. Na komolcih raztrgana kamižola in na več straneh zakrpani čevlji so kazali, da je ta človek eden izmed onih Adamovih otrok, ktere je, kakor pravljica pravi, naš prvi očak pozabil Bogu razodeti, ko je ta stanove delil, in so toraj od tačas prisiljeni pri družih ljudeh usmiljenja iskati. — Velika mavha, obešena čez rame, opletala mu je po bedrih, izpod širocega, sém ter tje ljuknastega klobuka so mu viseli nepočesani, sivi lasje, iz žepa pri kamižoli pa sta mu štrlela umazan tobačni mehur in smrekova cev. Mož je bil precej velike postave, širokih pleč in zgubančen, zagorel obraz je naznanjeval, da je mož že marsikaj prestal na svetu.

Prišed vrh griča, kjer je nehalo smrečje in se pričele njive, zagleda v nasprotni strani beli šentjurski zvonik, spodej pod gričem pa precej veliko hišo z dvema nadstropjema, ki se je dvigala o večerni mračini izmed sadnega vrta.

„To bo Brloški grad, hvala Bogu!“ zamrmra popotnik polglasno in obstane nekaj časa zamišljen, kot bi nekaj tehtnega prevdarjal. Potem izvleče iz žepa pipo in mehur, napravi tobak ter jo zopet maha dalje naravnost proti oni hiši. —

Na vrtu pod košato jablano na lesenej, beloobarvanej klopi je sedel že precej priletan, dobro rejen človek gosposkega stanja. Pušil je iz dolge turške pipe ter spuščal dim počasno med drevesne veje, skoz ktere je sijala borna mesečna svetloba. Bil je zavil v veliko rujavo baljo, prepasano čez ledje, na glavni je imel vojaško kapico, ki pa je bila že precej ponošena, noge pa so tičale v velicih opankih iz klobučine. Kdor je bolj natanjko opazoval njegova rejena lica, na kterih so se delale jamice, kedar koli se je gospod nekoliko pomuzal, rudeči nos z veliko bradavico in dolge, sive mustače, ki so spodnji del obraza popolnoma zakrivale, uganil je lahko, da mora biti to kak častnik v pokoju. In kdor je tako sodil, zadel je pravo.

Jaroslav Platniček je bil res nekaj stotnik pri avstrijski armadi, ko pa je že v leta prišel ter ni mogel več laziti pri vajah za svojo kompanijo po plazeh in goščavah, odpovedal se je raji svojemu stanu ter se podal v pokoj, vedé, da je že dosti časa služil cesarju. Kakor že marsikteri ptujec, priromal je tudi on na Slovensko, kupil si ondi posestvo ter zidal novo hišo, ktero so kmetje imenovali grad, ker je imela dva nadstropja. — Platniček je bil po rodu Slovan, kar že imé kaže,

ali po dolgem bivanji pri vojakih pozabil je skoraj popolnoma materni jezik. Da bi mogel sedaj s čisto slovenskimi kmeti občevati, spravil je zopet skupaj ostanjke svoje materinščine, pomnožil jih nekoliko s slovenščino, in tako se je prav dobro porazumel s svojimi sosedi. —

Platniček je ravno odložil pipo, v kterej je že pogorel tobak, ter si nabil v pisan kozarec, ki je stal zraven njega na klopi, pol vina pol vodé ter si s to krščeno pijačo splaknil grlo, ko jo primaha proti vrtu oni ptujec z mavho, kterega smo prej videli na poti. Dolgo odpira zeleno pomalana vrata, ki so držala na vrt in koder se je prišlo tudi v hišo. Platniček namreč je napravil umetni zapah, da ne bi vsakdo prilezel v njegovo hišo, ki ni imel posebnega opravila ondi, — ko pa se le noče odmakniti zelena lesa, vpré se s silo vanjo, in kmalo odjenja skrivnostna zapora. Kodrast pes, ki je lazil po vrtu in razkopaval krtine, plane lajaje nad prišleca ter ga potrese za platnene hlače.

„Nemarast pesja, kaj pa sem ti storil? — Da bi te — — —!“ jame rentočiti berač ter odganja psa.

„Ta, ta, Belinček, ta!“ oglasi se na vrtu za grmovjem ženski glas. „Ti grdež, pojdeš koj sém!“

Kosmati Belinček je nekoliko povzdignil ušesa, pomajal z repom, potem pa se renčaje odpravil počasi proti grmovji, odkoder se je slišal klic, še vedno se ogledovaje zdaj pa zdaj po beraču, kojega platnene hlače je menda jako nerad zapustil ter bi jih bil rad še dalje cefral.

Za grmovjem na vrtu, kjer je bila preprežena dolga vrh med drevjem od debla do debla, pobirala je Platničkova kuharica Marjana perilo, ki ga je po dnevu ondi sušila.

Da se z našo Marjano, Platničkovo kuharico, nekoliko bolj natanjko seznanimo, moramo njeno podobo bralcem kolikor mogoče dostojno naslikati.

Marjana je bila postavna ženska, velika in debela, toraj bolj podobna kaki premožni krčmarici ali mlinarici nego kuharici penzioniranega stotnika. Pa pustimo to reč, kaj nam mar, da jej je vse dobro teknilo, saj kuharici se sme tudi kaj privoščiti, ker je ona večkrat glavna oseba pri hiši, zlasti tam, kjer manjka gospodinje. Marjani je bilo toraj znati, da jej nikakor ne manjka materialne podpore, po kterej nekteri ljudje tolikokrat tožijo. Njeno obličje je bilo okroglo in rudeče, kot pih, majhine oči so bile čisto zalite, da jih je bilo komaj najti, tem večja pa so bila usta, skoz ktera je vedno švigal urni jeziček, ki še takrat ni imel pokoja, kedar je Marjana molčala, temuč je vedno skakal iz enega kota v drugega in se včasih tudi pokazal skoz škrbaste robé na beli dan. Čeravno se pri Marjani nikakor ni moglo govoriti o lepoti, se je vendar rada šopirila še na stare dni, — če nam ne bodo zamerile nektere dečle, da imenujemo štiridesetletno žensko staro, — ter skušala popraviti z umetnostjo, kar jej je odrekla narava. Nosila je svilnato janko, opasan imela bel predprt z zobej

na kraju ter rokave vedno zavihane čez komolce, da je vsakdo lahko na prvi mah videl, da je kuharica. O zlatem prstanu na roci in grozno velicih uhanih še govorimo ne, ki so jej bengljali skoraj po ramah. Marjana je bila toraj čvrsta dečla, popolnoma sposobna za ženo kakemu bavarskemu pivarju. — Nekdaj, kakor je sama pravila, bi se bila lahko omožila, ker jo je prišel vsako leto snubit nek velik, mustačast grenadir, pa ona je raji ostala samica, nego bi se bila vdala vojaku, ki je po vsem svetu doma, ko večni Žid.

Ravno je bila Marjana opravila svoje delo, ko se je godil oni neprijazni prizor med Belinčkom in beračem.

Mislé, da pride morda kak imeniten gost v hišo, kar pa se je tu redkoma zgodilo, popravi si brž lasé pod ruto, da ne bi jej štrleli vèn, obriše se s predpasom, potem pa poklicavši psa gré gledat, kdo pride.

Pa nakrat se jej zmračí obraz, ko zagleda mesto gosposkega človeka s cilindrom in frakom, raztrganega berača, ki je stal na z drobnim peskom posutej stezi ter prevdarjal, na katero stran bi jo zavil.

„Bog vam daj dober večer, mati, ali kar ste že!“ pozdravi jo berač ter sname klobuk iz glave.

„Kaj hočete tukaj?“ zadere se kuharica nevoljno.

„Kar mi boste dali, to bom vzél; prav nič ne bom izbiral. — Ubogajme bi vas poprosil kaj, če je vaša volja, Bom pa molil za vas in vaše otroke, da bi jim Bog dal zdravje in srečo.“

„Kaj vas ni sram, tako trdni ste še, pa beračíte! Dalajte raji, delajte, ne pa ljudi nadlegovati!“ jame ga kregati Marjana, ki ni nikogar bolj sovražila, kot berača.

„Moram beračíte, ker nimam dela, živ ne morem v zemljo.“

„Le pogledjte ga, sedaj bo pa še predrzen,“ huduje se Marjana, „koj se mi poberíte!“

„No, no, mati, nič se ne jezíte, če mi ne boste prostovoljno dali, siloma vam tudi ne vzamem. Zarad tega sva vse eno prijatelja. — Ker mi že nočete nič podariti, povedali mi boste vsaj, ali ne stanuje tukaj gospod Jaroslav Platniček, stotnik v pokoju.“

„Tako se imenujejo naš gospod, da, ali danes jih ni doma,“ zlaže se brž kuharica bojé se, da bi ta sitnež morda tudi k gospodu šel beračít, ker tu ni nič dobíl.

„Že prav, mati, že; so li doma ali ne, vas nisem prašal. Lehko noč!“ Rekoč odpravi se urno berač z vrta na cesto ter jo maha dalje.

Marjana gré za njim zapirat vrata, pa videti, da je zapah polomljen, jame se togotiti nad beračem ter mu dajati priimke, kolikor jih je le mogla sestaviti v naglici v svojej glavi. —

„Marjana!“ pokliče jo na to stotnik.

„Že grem!“ odvrne ta ter urno gre k gospodu, da bi pozvedela njegova povelja.

„Kdo pa je bil tukaj, ki si govorila ž njim?“ praša na to stotnik kuharico nekako nezaupno ogledovaje jo.

„E kdo neki — berač, saj drugi k nam ne pride. Ta grdavž je vsa vrata polomil na vrtu, da jih sedaj še zapreti ne morem.“

„Vrata je polomil?“ zagrmí stotnik srdito.

„Kaj pak.“

„Ali si mu kaj dala?“

„Nič! spodila sem ga.“ —

„Prav si storila. — Sedajni čas vse berači, vse. K vojakom naj bi šel tak človek, ki nima doma nič;

ondi bi zvedel, kako se po svetu kruh služi, ondi bi se kaj naučil in kaj postal, da bi mu ne bilo treba na starost z mavhami hoditi od hiše do hiše, temuč bi živel brez skrbi. Jaz tudi nisem imel nič, pa sem se trudil, dolgo trudil, pa srečo sem tudi imel zraven, in zdaj, hvala Bogu! sem na trdnem.“ Tako je modroval Platniček še dolgo in hvalil sam sebe in svoja dela, ki jih je storil na korist državi še le, ko ga je kuharica opomnila, da se bo prehladil, če bo tako dolgo zunaj, ter ga bo zopet trgalo po nogah, vstal je s klopi in opiraje se na svojo palico počasi lezel v hišo.

* * *

Drugo jutro je gospod Platniček dolgo spal, kakor je bila sploh njegova navada.

Marjana je kuhala zajuterk na ognjišču in zraven pospravljala po kuhinji in mostovžu, varno stopaje, kolikor jej je dopuščala njena težka in okorna postava, da ne bi izbudila gospoda iz sladkega spanja.

Po stopicah prihrope počasi debel mož v čednej kmečkej obleki. Bil je popolnoma podoben kakemu mesarju ali bogatemu krčmarju, kajti njegov polni, rudeči obraz je bil dovelj priča, da mož ne trpi pomanjkanja na telesnih potrebah. Bržunast oprsni je kinčala cela vrsta debelih srebrnih gumbov, ki so bili prišiti na izrezljan škrlatast trak. Nove irhaste hlače so bile dobro nategnjene, lepo opisane, še bolj ožnoran pa je bil njegov suknen pruštof, ki ga je imel ogrnjeneza čez pleča.

„Dobro jutro, Marjana! bo skoraj kosilo? Pa pri vas res ne kuhate kosila, temuč zajuterk, — to je po gosposko,“ pravi možek ter obstane pri kuhinskih vratih.

„Bog daj dobro jutro, oče župan, pa ste zgodnji danes,“ odvrne kuharica z vso ljubeznivostjo, ki jo je mogla spraviti na dan.

„Zgodaj? saj bo že devet!“

„Tako pozno že!“ čudi se Marjana. —

„Kaj pa gospod, so doma?“

„Še spé.“

„A takisto. Če spé, jih pa le pustimo, bom pa raji počakal nekoliko.“ Rekoč se vsede župan na ognjišče k Marjani in jameta se prav po domače pogovarjati zdaj o tej, zdaj o onej reči, kar jima je ravno prišlo na mar.

Župan Miklavž Škrbec je bil edini v vasi, kterege je doletela velika čast, da je smel, kedar je hotel in utegnul, priti k Platničku v vas ter sta se skupaj prav po domače pomenila; sicer Brložki posestnik ni nikogar rad videl izmed kmetov, razun če je koga potreboval pri delu. Da je bil ravno župan tako srečen prikupiti se stotniku, bilo je najbolj vzrok to, ker je bil župan precej premožen, stotnik Platniček pa ni nikogar bolj értil na svetu, nego siromaka. Denar stori možá, to je že star pregovor, in kdor je bogat, se mu povsod uklanjajo, če bi bil ne vem kako neveden in zabit človek. To se je uresničilo tudi pri našem županu Miklavžu Škrbecu, ki ni ravno Salomonove modrosti poddedoval, pa je bil vendar župan v vasi — tedaj prva oseba med vaščani. Čeravno njegovo županovanje sosedom ni trohice koristilo, so ga vendar vsi volili enoglasno, ker je bil skoraj vsakteri njegov dolžnik ter se je bal se mu zameriti. —

Župan in Marjana sta bila na ognjišču sedé že vso starino in novino pretresla ter prišla že naposled do kurje reje in jajčine cene, kar je bila za kuharico

poglavitna reč, — ko se nekoliko odpró sobine duri in razmršena Platničkova glava se prikaže vèn.

Župan plane kviško, kot bi ga bila vgriznila pi-sanka, sname klubuk z glave ter se globoko prikloni rekoč: „Dobro jutro, gospod stotnik! ste že tudi na nogah?“

„Bog daj dobro jutro!“ odvrne stotnik pokašljevaje, „zakaj pa noter ne prideš?“

„Nisem hotel gospoda buditi, sem pa raji počakal. Zjutraj se dobro spi, ko je hladno, jaz tudi včasih nekoliko dalej poležim, če nimam posebnih opravil.“

„Ti, Marjana, napravi skorej zajuterk,“ veli potem stotnik kuharici, „midva, Škrbec, pa pojdiva ta čas v sobo, boš kaj novega povedal.“ —

Platničkova soba sicer ni bila ravno krasno in bogato opravljena, kakor je navada pri premožnih lehkovičih, ki nimajo za Boga družega opravila na svetu, nego pohajati, se lepotičiti ter si izmišljevati vedno novih reči, da bi jih drugi, njim enaki, občudovali; Platničku so bila že zdavnej potekla leta, ko so ga takove reči mikale, sedaj je le skrbel, da bi si odpočil in sicer prav dobro odpočil po prestanem trudu.

Župan, ki ni poznal gosposkih šeg, vsede se ne čakaje stotnikove ponudbe, na prvi stol, ki mu je bil pri rokah, Platniček pa primakne svoj naslonjač, ki je bil na kolescih, k mizi, ravno županu nasproti, prižgé svojo turško pipo, potem pa ponudi še svojemu tovaršu dolgo smodko, katero ta mesto v usta, v žep vtakne, rekoč, da jo bo pušil v nedeljo, ko pojde k maši, da bo bolj „nobel.“ (Dalje prihodnjic.)

Boj na kosovem polju.

(Prosto po Talvj-u predelal F. S. Pirc.)

Kosovo je tisto imé, ki prešine slehernemu sinu hrabre Srbije kosti in mozek, kajti na kosovem je pokopana slava nekdanj tako krepkega carstva srbskega; na kosovem polju spijo junaški prededje zatiranega in v železne sponse toliko let vkovanega naroda.

Naj v kratkem popišem boj na kosovem polju. Videli bomo, kakó sebičnost rodi neslogo, nesloga — pogin.

Zadnji srbski car je bil Lazar. Nastopil je vlado 1376. leta. Kronan je bil slovesno vpricho patrijarha srbskega in poslancev carigraskih. Slavno in svitlo je caroval car Lazar na slavnem prestolu slavnih prednikov. Pa sijajni dnovi so kmalo minuli, nastopili so dnovi skrbni in nemili. Črni, hudourni oblaci se privlečejo nad lepo Srbijo.

Turški sultan Murad I., grozen in ljut, kakor krvoželjni tiger, se bliža sè svojo nebrojno, bezpašno vojsko, grozeč poteptati sv. križ, pokončati imé kristjansko, spremeniti v pustino cveteče dežele — zatreti omiko evropsko. Že je podjarmil narod bolgarski, in zdaj se napoti nad narod srbski.

Car Lazar zapazivši silno nevarnost pošle k Madjarom, pošle h knezu bosniškemu prosit pomoči, pa je ne dobi, med tem Turkom vedno bojne čete prihajajo in se jim družijo. Osoda se je kasneje grozno maščevala nad sebičnimi sosedi; tudi oni so zapadli polomescu, tudi oni so postali in so deloma še, robi turške oholosti.

Da bi sramoto veri Kristosovi in mili domovini

odvrnil, pošle car Lazar še enkrat poslance do pravoslavni knezov, da bi mu pristopili in pomagali se bojevati proti krutemu dušmanu. In res, tabert ni bilo zastonj. Sorodni bolgarski, albanski in tesaloniški zavezniki mu sporočé, da se hočejo z njim zediniti in otresti turški jarem. Z upanjem in pogumom je navdušilo to sporočilo cara Lazarja. Že je v duhu radosten gledal kristijanske pokrajine oprostene oholega sovražnika, že je videl Turka ponižanega, premaganega, iztiranega iz balkanskega polotoka; videl je sv. vero oteto, povzdignjen sv. Križ. Pa, žalibog! v vojno kristijansko vrine se pogubljiva nesloga.

Najveljavnejša poveljnika srbske vojske sta bila Vuk Brankovič in Miloš Obilič, zeta cara Lazarja.

Vuk Brankovič je bil najmogočnejši knez cele carovine, kajti bil je visocega rodú in carjev namestnik v več pokrajinah. Miloš Obilič pa je bil bornih starišev sin, ali hrabri čini so ga bili povzdignili visoko in pridobili mu carjevo hčer za suprugo.

Med tema junakoma nastane osodepolno razprtje, po katerem propade starodavna Srbija.

Vzrok razprtja pa je bil ta-le. Vukasova, supruga Miloševa, hvali pogum svojega moža; njena sestra Milica pa slavi hlabrost Vuka, supruga svojega. Beseda dá besedo. Milica zasramuje Miloša, Vukasova se raztogoti in cmokne sestro po licu. Od jeze ihté se gre Milica k suprugu, da mu pové in razodene razžaljenje in zaničevanje, ki ji je došlo po sestri.

Vuk pokliče Miloša na dvoboj, — naj si bo, da osvete razžaljeno suprugo, naj si bo, da mu je častilakomno in zavidljivo srce tako veljevalo. Nerad je car Lazar dovolil v dvoboj. Izid je bil sramoten za Vuka, kajti Miloš ga je premagal in vrgel raz konja, pa vendar nič poškodoval.

Te sramote Vuk ne more prenašati. Sklene maščevati se, in ker druge prilike ne najde, črni Miloša pri caru, da mu ni zvest, da je v skrivni zvezi s Turci, da je izdajalec očetujave. Tako je vrlega Miloša pri caru oskrnil hinavec, ki je sam v zlobnem sreću nosil in gojil naklep izdajstva.

Med tem si zmiraj bolj bližate srbska in turška vojna. V južni Srbiji, na kosovem polju, na široci planjavi se postavite druga drugi nasproti, pripravljene za krvavi boj. Da bi se prepričal, je li Miloš zvest ali ne, povabi car Lazar zvečer pred bitvo svoje vojskovodje na večerjo. Ko so bili dobre volje, prime Lazar za čašico in proti Milošu se obrniviši, napije mu rekoč: „Tebi napijem Miloš Obilič! čeravno me boš v jutrajšnji bitvi sultanu izdal.“

Milošu so te nepričakovane besede srce razdvojile. Ves osupnen skoči, zgrabi za kozarec, in opravičevaje se zoper sumljivo mnenje, priseza caru pri vsem, kar mu je sveto in drago, da mu hoče jutri pokazati, da je zvest svojemu gospodu in caru, zvest domovini, zvest sv. veri.

Drzna misel mu pride, naznani jo samo svojima junaškima prijatloma Milanu Toplici in Ivanu Kosančiču. Vsi so enih misli, vsi brezmerno pogumni. Drugi dan za rano napatijo se trije junaci v turški tabor, da bi umorili poveljnika Murad-a in tako sovražno vojno pripravili v nered in zmotnjavo. Pa ravno to, da je Miloš tako na tihem zapustil srbski tabor, rodilo je slab sad. Mislili so car in drugi, da je Miloš res izdajalec, da je gola resnica, kar je rekel Vuk Brankovič. Zato nastanejo homatije v vojni srbski in ni jih manjkalo tacih, kateri so caru svetovali, da naj sedobrovoljno poda Tur-

kom. Ali car Lazar je bil družih misli. Pogumno, kakor se spodobi caru slavne Srbske, nagovori vojno, ter jo tako vplameni, da se z besnim pogumom in z neomagljivim zaupanjem vzdigne proti krvoločnim dušmanom.

Med tem pride junak Miloš s svojima pajdašema v turški tabor. Tu naznani po navadnem običaju, da v miru pride k Muradu. Se vé, da je bil Turkom zavoljo svoje slave prav ljub begunec — kakor so mislili. Precej ga peljejo v sultanov šotor. Noter stopivši, se Miloš globoko prikloni, poklekne in stori, kakor da bi hotel sultanu roko poljubiti, pa naglo kakor blisk izveče skrito bodalo ter ga porine Murad-u v prsi. Sultan strašno zarujove in se zvrne. Zdaj planejo na Miloša okoli stoječi Turčini. Miloš hoteč se rešiti, skoči iz šotora in mnogo jih pobije, preden sam ranjen onemaga in pade. Sultan je še nekoliko časa živel, še povelja dajal, še k smrti obsodil cara Lazarja.

Pa preden se je v srbskem taboru razglasilo, da je sultan Murad umorjen, je izdajalec Vuk, z oddelkom, kateremu je zapovedoval, k sovražniku prestopil.

Najpogumnejši se je bojeval oddelek, kateremu je bil poveljnik sam car Lazar. Že so se jeli Turci nazaj pomikati, že se je zmaga nagnila na stran srbsko, pa kričanje poveljnikov: „Maščujte smrt vašega gospoda!“ je Turke zopet navdušilo. Vendar Srbi ne zgubé poguma in srčnosti, dokler vidijo svitlega cara v prvi vrsti se bojevati. K nesreči obnemore konj Lazarjev — in ko hoče družega zasesti, ga njegovi izgreše. Malo potem vidijo Turke Lazarjevega belca čez bojišče peljati. Mislili so, da je car umorjen in spustijo se v beg. Lazar se zopet prikaže, pa stastonj si prizadeva begajoče ustaviti in zopet vrediti. Splošna zmeča tudi njega seboj potegne in moral je nehoté bežati z družimi vred. V tej zmešanici se prekucne v prekop (rov), kjer ga sovražniki dohité in, kakor nekteri pravijo, kar na mestu ubijejo, ali, kakor spet drugi trdijo, vjamejo in pred umirajočega Murad-a peljejo, — da bi sultanu smrt s svojo smrtjo polajšal. Pravijo, da je car Lazar Miloša Obiliča v šotoru sultanovem še živega našel. Miloš je neki pred cara padel in mu vse povedal in odkril. —

Turci, ki so tudi močno trpeli, niso se upali begajoče nasledovati: samo prelepo polje so na dolgo in široko okoli pomendrali, požgali in pokončali. Sultanu Muradu v spomin napravijo na kosovem polju velikansko grobljo.

Po tej nesrečni bitvi je srbsko cesarstvo hitro propadlo.

Čez 400 let je hudo žulil turški jarem viteškega Srba. Pa začetka tega stoletja, ko je muzelmanska oholost do vrhunca prirasla — ni več mogel životariti hrabri srbski sin, ampak otresel je žuleči jarem nevrednega robstva, razrušil je trde sponse in slavno si je pribojeval zaželjeno svobodo.

Slovó od jeseni.

Žalost mi srce je napolnila,
Ker prerano oh! že tú je čas,
Da, jesen preljuba, se ločila
In odšla, prijazna, boš od nas.
Vsa natora, glej, zató žaluje,
Ne le meni kalno je okó,
Vse v obraz te mило pogleduje
In od tebe vzeti če slovó.

Še tesneje mi srce prihaja
In še večó čutim pa britkóšt,
Ko spomin sladák mi v prsih vstaja,
Ki preteklo kaže mi radóšt.
Kolikrát okó se radovalo
Tja po ravnem polji je gledé,
Ko se v strni polni je zibalo,
Kot v viharji ziblje se morjé.

Kolikrát se po domačem vrti
Šetal sem veselo pevajoč,
Trgal grozdje na domači trti,
Pil iz sladkih jagod blago moč.
Kako slatno óndi sem užival,
Drevja raznoteri žlahtni sad,
Menil sem, da v raji sem prebival,
Sreče prave našel že zaklad.

O jesen, devica dobrotljiva,
Dala si nam preveselih dnov,
Tvoja polna roka ljubeznjiva
Stresa po natori vsej darov.
Kamor koli se okó ozira,
Krasni tvoj povsodi najde dar,
Kjer biló ni tebe, tam vse hira,
Tó posebno vbogi zná ratár.

Kako vselej kmet te pričakuje,
Tebe že naprej se veseli,
Dobro vé, kdo pot in trud plačuje,
Da, jesen bogata, ta si tí.
Ti napolniš z žitom mu hramove,
Spolniš up, ki ga je prej imél,
Da takó za neprijetné dnove
Lehko dobro se bo preskrbél.

Saj prekmalu tú bo ostra zima
In pokaže nam nemil obraz,
Ki ničesa nikdar s sabo nima,
Kakor mrzli led in hudi mraz.
Vse, jesen oj blažena, te hvali,
Vse prisrčno ljubi te takó,
Vse smehljá se ti devici zali,
Ki razsiplje krog darov polnó.

Glej, otožen lovec tam zeleni
Hodi tih po gozdu zadnjíc zdaj,
Vidi, rádosti neizrečeni,
Konec lovu je, minul mu raj;
Ker prezgodaj ze sedáj pustila
Ti premila bodeš ga jesen,
Koliko mu ur si podelila,
Ki ne plača jih denar noben.

Kdo naštel bi zlatih ur premnogih,
Ko je čvrst ko riba in vesel
Stikal po ravninah, hribih, logih,
In pri sebi sultana imel,
Ki mu je za skočnimi srnami
In za zajci urnimi sledil,
Da prinesel mnogokrat na rami
Plena je domóv obilo bil?

Kdaj oj bode se nazaj vrnilo
Srčno sladko mu veselje spet,
Kako bi srcé mu ne solzilo,
Ker slovó od tebe zdaj gre vzeti!
Ko obraz svoj ti od nas obrneš,
Izbeži takoj mu vsa radóšt,
In doklér se ti spet ne povrneš,
Težka ne izgine mu britkóšt.

Tam na griči, kjer se zadnjíc pase
Čeda se raztresena mirnó,
Več pastir prijazno ne smehljá se,
Več ne vriska, žvižga si ljubó;
Žalostno le, čuj, sedáj prepeva
Tožnega pobitega srca,
Da dolina votlo krog odmeva,
Ker le tebi tó v slovó veljá.

Ti, jesen, dajala si najslajše
In nedolžno mu veselje prej,
Ko si sladkih jagod bral igraje,
Trgal lešnikov je s polnih vej,
Kterih ko nalašč takó bogato
Naložila si mu po grmeh,
Izpolnila upanje mu zlato,
Ktero je gojil poprejšnjih dneh.

Torej tožnega sedaj je lica,
Ker jesen mu ljuba boš odšla,
Saj, ko ti odideš dobrotnica,
Rádost sladka mu izgine vsà.
Drobne tice še pojó ti hvalo,
Ker si preživila čas je svoj,
Tam krdelo se jih vkup je zbralo,
Da se tožne poslové s tebój.

Čuj, jesén, kakó premilo poje
Tam krilatih pevcev zbor glasán,
Zadnje dari pesmi tebi svoje
In poslavlja se od tebe zbran,
Prej ko daleč odleti on tudi
Čez morjé široko tja drugam,
Kjer ne vmakne pómlad zimi hudi
Nikdar se, gorkó je vedno tam.

Rože pozne, glej, kakó otožne
Krone zdaj odpirajo lepé,
Kot bi poslavljale se pobožne,
Hotle dati hvale ti dolžné;
Saj ves kras, ki ti si jim ga dala,
Zima jim nemila vzela bó,
Morda ktera še celó zazpala
Vekomaj pod mrzlo bo zemljó.

O jesen, blaguje te bučela,
Polno ima satovje strdi,
Zdaj brez skrbi v panji bo vesela
Čakala, da zopet izleti.
Tamkaj še pred panjem so se zbrale,
Čuj, kakó živalice šumé,
Glej jih, s tém oné bi tebi dale
Hvalo in slovó sedáj radé.

Celo potok, čuj, šumljà ob bregu,
Vendar žalosten je šum njegov,
Glej, valovi le v počasnem begu
Zadnjič tužno-milih so glasov;
Govor tó šumljanje je njegovo,
Tožen je, ker grés jesen od nas,
S tém slovó od tebe zdaj gotovo
Jemlje, ti daruje zadnji glas.

Kako vil se prej je po livadi,
Kako se ljubó naprot smehljál,
Dokler moč dobival vir je mladi
Od tebe, jesen, je čvrst ostal.
Zima pa v okove ga ledene
Déla bo za mrzli dolgi čas;
Ječe nikedo mu ne odklene,
Vtihnili bó njegov prijeten glas.

Glej, kakó tam ribe v njem gibljive
Kvišku skačejo zdaj nad vodó,
Dobro čutijo, da ljubeznjive,
Tebe, o jesen, ločítev bo.
O devica blaga, račodarna,
Hrib slovó ti daje, gozd in log;
Zdrava bodi, hodi dalje varna!
Kličé vsa natora krog in krog.

Vse britkó sedáj zaluje z mano,
Ker slovó ti ljubi vse daje,
Ker na duri trka že prerano
Zima in spodriva mrzla te.
Upanje le, da se boš vrnila,
Obiskala spet naš mili kraj,
Tó samó mi daje tolažila
In britkóst lajšuje mi sedáj.

O devica, zdrava mi ostani,
Srečna v dom svoj idi od nas ti,
In prijaznost svojo nam ohrani,
Kmalu tvoj obraz naj zablíšči!
Novo nam pripelji spet veselje,
Daj nam zopet vžiti zlatih dnov,
Spolni, o jesen, nam vroče želje:
Spet prinesi polno nam darov!

Ako pevca pa že grob pokrije,
Ki je tvojo čast in hvalo pél,
Prej ko tvoj obraz nam spet zasije,
Kterega je vselej bil vesel:
Pridi, draga, pa na grob tja mladi,
V katerem pevec tvoj bo tiho spal,
In v spomin mu rožo na-nj zasadi,
Da se duh nad njó bo radoval.

Fr. C.

Korist ognja.

(Spisal Peščenikar.)

Mnogovrstne so dobrote, ki je nam deli dobrotljiva roka nebeskega Očeta. Marsikaj imamo, brez česar bi kratko in malo ne mogli živeti. Ali smo pa Bogu tudi za te dobrote vselej hvaležni? Žalibog, le prepogosto se zgodí, da nismo! Ker imamo vsega, česar potrebujemo, ne mislimo dalje, kaj imamo; še le v potrebi se navadno prepričamo, kaj je ta ali uni dar božji. — Pa čemú bi dalje splošno premišljevali dobrote stvarnikov, da bi se zbudila hvaležnost v našem sreju, saj more to storiti že premišljevanje ene same dobrote. Zberimo si torej v ta namen tisti dar, ki je nam prav za prav prvi in občno orodje ter pripomoček vseh umetnosti in vseh naših potreb. Ta neprecenljivi dar je ogenj. Kakšno korist pa imamo od oguja?

Ogenj nam razsvetljuje tème. — Premislimo, kako žalostna bi bila pač naša osoda, ko ne bi si mogli teme razsvetljevati. Kaj bi vendar počeli o dolgih zimskih večerih, ko ne bi imeli luči? Brez dela bi morali pri miru sedeti, ali pa s strahom in nevarnostjo okoli tavati, kajti prec po solnčnem zahodu bi morala dela prenehati. Pač bi bili žalostni večeri! Ne mogli bi se radoovati v veselih družbah dragih znancev in milih prijateljev! Ne mogli bi si krajsati dolgih zimskih večerov z zabavnimi in podučnimi knjigami, tudi bi ne mogli pisati in ne drugih taci del opravljati. Vsa opravila bi morali opuščati pri katerih luči potrebujemo; pač žalostno bi bilo to!

Neprecenljiva je tedaj že korist ognja od te strani, še večja dobrota je nam pa vir toplote, saj pri belem dnevi ne potrebujemo ognja za svetlobo, toplote njegove pa ne moremo nikdar pogrešati. Žalostni bi bili zimski večeri brez luči; še bolj žalostno pa bi bilo, ko bi nam ogenj ne razgrevaj mrzlih prebivališč. Kakošna dobrota je po zimi gorko stanovanje, to pač vsi dobro vemo. Koliko bi tedaj trpeli starčeki, bolniki in otroci po zimi, ko bi jih gorkota oguja ne ogrevala. Pa ne le slabotni, temveč tudi trdni in zdravi ljudjé bi zaradi zime veliko trpeti morali, saj bi bili vsi togi mraza ter za marsikako delo nesposobni. Res vsega usmiljenja so pač vredni tisti reveži, katerim se tresejo udje hudega mraza; kako bi vendar radi dali polovico živeža za drva, da bi se ogreli! — Taki reveži bi bili mi vsi, ko bi nam ogenj gorkote ne dajal.

Ogenj pa ne greje nas samo, temveč daje nam še mnogo druge koristi. Hrana naša bi bila namreč kaj nezdrava in netočna, ko bi je ogenj prej ne prekuhoval, mečil ter vžitno pripravljaj. Kje bi pač dobivali tistih reči, ki jih vsaki dan potrebujemo, ktere pa nam rokodelci in umetniki le s pomočjo ognja pripravljajo. Brez ognja bi nam ne bilo mogoče barvati oblačil, ne topiti rudnin, mečiti jih ter čistiti. Da nimamo ognja, nikakor bi si ne mogli pripravljati ne stekla, ne apna in sto in sto drugih reči. Ne smemo tudi pozabiti tistega podzemeljskega ognja, ki nam dela toplice, po katerih je že marsikdo zopet svoje zgubljeno zdravje zadobil.

Ker je nam ogenj tolikanj potreben, skrbela je previdnost božja, da ga nam zmanjkati ne more, kajti mnogo mnogo je tvarin v naravi, ki so sposobne, da ogenj gojé, da morejo goreti.

Prepričali smo se iz teh vrstic, kolika dobrota je ogenj; saj zaprti bi bili nam večidel vsi zakladi narave, ko bi ga ne imeli; naše življenje bi pa bilo pusto in brez marsikakega veselja. Res da nam tudi časi ognjen škodo napravljajo, a tega so si pa ljudje večidel sami krivi, ali pa zaradi nevhvaležnosti nas kaznuje maščevalna roka tistega, ki nam deli brez števila dobrot.

Ovčar in zmaj.

(Slovenska pravljica, posl. F. M.)

(Konec.)

Ptuji človek pa pove ovčarici, da njeni mož ni spal v taboru, ampak, da je bil neki drugej in da jima da veliko denarja, ako mu pove, kar ga bo prašal. Ovčarica se zdaj hudo razsrdi nad svojim možem, da jo je nalagal in če po vsi sili vedeti, kje da je bil. Toda neznan gospod v lepem oblačilu jo odpravi s tem domu, da ji denarja obljubi.

Komaj pa žena odide, se lepi gospod hipoma spremeni in ovčar zagleda gorskega čarovnika pred seboj. Spoznal ga je na tretjem očesu, ki ga je imel sredi čela. Čarovnik je bil mogočen mož. On se je lahko spremenil, kakor je hotel in kdor bi mu nasprotoval, bi ga precej spremenil v kar si bo di.

Ovčar se silno prestraši, še debeleji pot mu priteče po obrazu, kakor prej pred ženo. Čarovnik ga popraša, kje da je bil in kaj da je videl? To prašanje ovčarja še bolj pretrese. Kaj je hotel? Bal se je one grozovite kače in prisege, triokega čarovnika pa tudi.

Ko ga pa v tretje in sicer s žugajočim glasom popraša in njegova postava, kakor se ovčarju vidi naraščati začne, — pozabi ovčar svoje obljube in pove, kje da je bil in kako da je v skalo prišel.

Dobro! pravi čarovnik, pojdi z menoj in pokaži mi skalo in ono zelišče. Kaj je hotel ovčar storiti — moral je iti z njim. Ko prideta do skale utrga ovčar zelišče, ga položi na skalo in skala se odpre. Toda čarovnik ne pusti ovčarja noter iti, tudi sam ne gre, ampak vzame ene bukve in začne brati. Ovčar strahú obledi.

Kar se strese zemlja, iz skale se začuje žvižganje in piskanje in iz nje prileze strašen zmaj, v kterega se je bila stara kača spremenila. Iz gobca je švigal ogenj

pošasti in z repom je otepal na desno in na levo in vsako drevo, katero je dosegel, je presekal.

Čarovnik poda ovčarju en pas, ter mu zapove: „Vrzi mu to uzdo na vrat!“ pri tem pa ne obrne oči od bukev. Ovčar vzame pas, pa se zmaja zboji, še le, ko mu čarovnik v drugo in tretje zapové, se mu približa. Pa gorje mu! — Zmaj se obrne za njim in preden se ovčar zavé, je že sedel zmaju na hrbtu, ki ga je nesel čez gore. Ob enem je tudi nastala gosta tema, samo ogenj, ki ga je zmaj bruhal iz sebe, razsvetljeval jima je pot. Zemlja se je stresla in kamenje se je valilo s briba navzdol. Srdito je zmaj otepal z repom na obe strani in vsaka jelka ali pa bukev, katero je zadel, se je prelomila, kakor šibka vejica! tudi je lil toliko vode na zemljo, da je teklo po vseh dolinah, kakor reka Donova. To je bilo strašno, ovčar ni vedel ali je živ, ali je mrtev.

Sčasoma se je vendar izkadila zmajeva jeza — z repom ni več otepal in tudi vode in ognja ni več brizgal iz sebe. — Ovčar se zave in misli, kako bi raz zmaja prišel. Pa zdaj še ni bilo zadosti; zmaj ga je tel še bolj kaznovati. Polagoma se dviga čedalje više in više nad najvisokeje gore takó, da so se ovčarju videli najviši snežniki kakor mravljišča in potem še više; še le ko ovčar ne vidi drugega, kakor solnce, zvezde in oblake, zmaj z ovčarjem v zraku obvisi.

„Moj Bog, kaj mi je zdaj tukaj v zraku visečemu začeti? Ako poskočim doli, se ubijem, v nebo pa tudi ne morem zleteti“, zdibuje ovčar in bridko zajoka. „Zmaj, mogočni gospod, usmilite se me!“ je prosil zmaja, „zletite spet na zemljo, nikdar vas ne bom žalil.“ Kamen se bi bil usmilil bornega ovčarja, zmaj pa sopihaje počiva in se ne gane.

Kar zasliši ovčar škrančeka žvrgoleti. Zeló se zveseli. Škranček se približa če dalje bolj in ko prileti nad njegovo glavo, ga prosi ovčar: „Škranček, božji tiček, prosim te, zleti k nebeškemu očetu in potoži mu mojo nesrečo. Povej mu, da ga jaz prosim pomoči.“

Škranček zleti k nebeškemu očetu in mu sporoči ovčarjevo prošnjo. Nebeški oče se ga usmili, zapiše nekaj z zlatimi črkami na brezovo pero, ga dá škrančecu v kljun in mu zapove, da naj ga zmaju na glavo položi.

Škranček odleti v zrak, spusti z zlatom pisano brezovo peresce zmaju na glavo in v tem trenutku splava zmaj z ovčarjem na zemljo.

Ko se ovčar spet zavé, stoji pri svoji koči, vidi svojega psa Dunaja, ki mu ovce vrača in pravljica se poslovi.

Povabljeni gost.

(Iz španskega, posl. J. Parapat.)

Bila sta svoje dni dva brata: eden reven, drugi bogat. Revni brat je večkrat bogatega prosil, naj mu pomaga. Enkrat pa je bil bogati brat zategadel nevoljen in ker je bil grd skopuh in ni rad dajal, vrgel je jezen nekaj malega bratu pred noge. Ta ga pohlevno pobere in izroči ženi rekoč: „Ná ta-le denar, zadnjikrat sem brata prosil za-nj. Nakupi potrebnih reči in napravi majhino kosilce. Ker bode to morebiti poslednje kosilo, hočem Jezusa Nazarenskega v gostje povabiti.“

In šel je v cerkev, pokleknil pred križem in molil: „Gospod, nisem vreden, da greš pod mojo ubogo streho, vendar te poyabim, da me s svojo pričujočnostjo razveseliš in osrečiš. Res, da ti morem le z malim postreči, ali kdor malo rad daje, ponujal bi tudi več, ko bi imel.“

Kristus migne z glavo v znamenje, da ga je uslišal. Siromak veselja ni mogel govoriti, kar jokal je, ko se je vračal domu. Ženi svoji samo to le reče: „Jezus, moj sladki Jezus pride v borno najino hišo! Pripravi in osnaži jo, kar le moreš!“

Žena stori tudi to, kar vé in zná. Malo pred poldnevom potrka nekdo na duri. Berač je, miloščine prosi in res potreben je pomoči. „Sama nimam ničesa“, pravi dobra žena, „ali stoj, kosilce naše je ravno skuhano, naj dam svoj del temu siromaku.“ Vreže kos kruha, zajeme skledico gorke juhe in dá beraču. Ta pojé, blagoslovi hišo in odide.

Mož vedno čaka in čaka s kosilom, poldan je že davno minul, Jezusa Nazarenskega pa le ni. Napoti se toraj v drugič v cerkev in gospoda opomni storjene obljube. „Saj sem bil že v tvoji hiši“, odgovori Jezus, „dobro ste me sprejeli, — dali ste mi jesti in blagoslovil sem hišo.“

Kako veselega srca jo krene ubogi proti domu, kjer ženi vse naznani, kar mu je Gospod povedal! In res, odsihmal je bil blagoslov Božji pri hiši, vse je teknilo; česar sta se lotila, vse se je jima posrečilo.

Nju nevošljiva svakinja pa je koprnela izvedeti, od kod ta nagla sreča. Gre toraj k njima, hinavsko ju blagruje zavoljo sreče in slednjič vpraša, kako da sta tako hitro bogata in srečna postala? Dobra človeka nič slabega ne slutita in mislita, toraj jej povesta, da sta Jezusa Nazarenskega v gostije povabila, da je usmiljeni Gospod res prišel pod njemo streho in jo blagoslovil.

Ko svakinja vé, kar je hotela izvedeti, naznani to možu. Kmalo je bila vélika gostija pripravljena in potem je šel mož tudi v cerkev Jezusa vabit. Ta mu ni odrekal, ker nikomur ne odreka. Ko ga tedaj pričakujeta, pride berač in prosi vbogajime. Nič mu ne dasta in ko ne odjenja prositi, zagrabi žena krepelj in tako mahne beraču po glavi, da ga rani. Sedaj je berač zbežal.

Zastonj čakata na Gospoda. Mož se tedaj še enkrat napoti v cerkev; poklekne pred razpelom in sedaj zapazi, da ima Jezus eno rano več na glavi. „Gospod,“ nagovori ga mož, „ali mi nisi obljubil, da prideš v mojo hišo?“ „Saj sem bil v njej,“ odgovori Gospod „ali niste me hoteli sprejeti, zapodili in ranili ste me.“ To slišati je postal mož žalosten. Ko pride do svoje hiše, najde same razvaline: ogenj je nastal in vsa hiša je do tal zgorela.

Gospodarske drobtine.

Kako se morajo limone spraviti. Nasadi je v sol tako, da se druga druge ne dotika. Ako je ne moreš imeti v soli, deni je v suh pesek, v pepel ali v pleve. Dobro je tudi, ako se jamica, kjer je bil pecelj, zamaže z voskom, da ne more zrak do notranjega, in da ne začno gnjiti.

Dobro je tudi limone pokladati v ječmenovo ali proseno slamo.

Kako se grozdje dolgo frišno ohrani. V nerazpokan sod potresi na dno suhega presejanega pepela ali pa v peči posušenih otrobov, na to položi čisto otrebljene in zdrave grozde tako, da se bodo dotikali med seboj. Grozde spet potreseš s pepelom ali z otrobi, naložiš spet nasad grozdja, in tako zaporedoma naprej. Sod se mora potem dobro zapreti, da zrak ne more do grozdja. Ako si tako ravnal, bodeš čez osem, tudi deset mesecev imel dobro frišno grozdje. Predno ga daš na mizo, odreži malo peclja, in ga vtakni v kupico z vinom, da se malo napije. Za belo grozdje vzemi belega, za črno pa črnega vina. — Drug način: Na Laškem delajo tako. V leseno škatljo nalože otrebljenega in zdravega grozdja, med grozde pa pokladajo breskovega listja. Škatlja se postavi v suho in zračno izbo. — Še en način: Odreži trto z grozdem in vtakni jo z odrezanim koncem v posodo z vodo, ktere pa ni treba ponavljati. Trta se postavi v izbo, kjer nobeden ne stane, in grozdje ne trpi škode, ako bi tudi voda v posodi zmrznila.

Zastavice.

53. Jaz vé m za grad, ki je poln grbastih bab, kaj je to?

54. Noter gre brez kože, vén pride pa s kožo, kaj je to?

55. Zeleno je ko kuščar, kuščar ni; grenko ko pelin, pelin ni; trdo ko kamen, kamen ni, pa vendar ljudje radi jedó, kaj je to?

56. Kako se z belo kredo črno zapiše?

V ganjka zastavic v 21. listu: 50. Bil so trije, namreč: oče, sin in sinov sin; — 51. Šest in trideset; — 52. Vola je kupil enega, krav devet in koštrunov devet deset.

Ogled po svetu.

Avstrijsko - ogerska država. Ko smo zadnji list razposlali, nismo še natanjko vedeli, kako stoji z grofom Beustom; danes je njegova osoda že davno odločena. Mož, ki je Hohenwartha podkopal, padel je tudi sam. Mi nikakor nočemo tajiti, da se njegovega padca veselimo. Svojo veljavno besedo je on zmeraj proti nam Slavjanom rabil in sam izrekel, da hoče „Slovane na zid pritisniti.“ Kaj je bil prav za prav glavni vzrok, da je moral odstopiti, to je še tajnost najviših krogov. Kaj je bil Beust nemški centralistične stranki, razvidi se iz tega, da vsi listi te stranke so se močno hudovali nad tem, da je Nj. Veličanstvo cesar njih ljubljence poslovlil. Zgubila je ta stranka z njim močno naslonbo. Kakor se govori, pride Beust zdaj za poslanca v London. — Beustov naslednik kot minister zunanjih zadev in cesarjeve hiše je postal dosedanji ogerski minister Andrassy. Kako bo ta postopal, ne more se še določno razsoditi, pa razmere kažejo, da tudi od njega Slovani in federalisti nimajo nič veselega pričakovati. On bo bajé kolikor toliko posnemal svojega prednika Beusta. — Novi ministri namesto Hohenwartha in njegovih tovaršev še

niso izvoljeni. Dolgose je pogovarjalo s Kellerspergom pa brez uspeha. Njegov načrt o prihodnjem vladanju menda Andrassy-u ni bil po godu in tako se je dalje pogovarjanje z njim pretrgalo. Zdaj je poklican na Dunaj knez Adolf Auersperg in dunajski časniki trdijo, da se bo njemu naročilo, naj novo ministerstvo sestavi. On sliši tudi k tisti stranki, ki je že pod Giskrom pokazala, da ne zna nad Avstrijo vladati. Kakor se čuje, bode nova ustavo-večna vlada tiste deželne zbere razpustila, ki niso njene ustavo-verne vere. Med temi se imenuje: moravski, gornje-avstrijski in kranjski. Poljake hočejo s tem za se dobiti, da sprejamejo njih resolucijo in jih odtrgajo od Cislajtanijske, kjer si mislijo potem Čehe in Slovence lažje premagati.

Na Češkem je začasno ministerstvo direktne volitve za državni zbor razpisalo, ki se imajo izvršiti do srede decembra. Pa s tem si dobijo samo malo peščico nemških ustavovercev v državni zbor, ki se bo še pred koncem t. l. sklical, da za prihodnje leto pobiranje davkov dovoli. — Veliko mest in občin na Češkem je imenovalo Hohenwartha, Schäfle-ta, Jirečka in Habietineka za častne ude ter se jim zahvalilo za obilne zasluge.

V Lvovu na Poljskem se je kolera pričela.

Francosko. Na Francoskem hoče prvosednik Thiers končno republiko ustanoviti. Do sedaj se on nobene stranke ni prav oklenil, pa piše se, da se bo zanaprej na republikansko stranko naslanjal.

Na Španskem hodi tudi tako hudo za ministre, kakor pri nas. Eni gredo za drugimi rakom zvižgat. Ravno sedaj je zopet nastala kriza.

Turško. Kolera v Carigradu še razsaja in pomori mnogo ljudi.

Družba sv. Mohora.

Dne 18. novembra se je vršila VII. letošnja seja družbinega odbora. Pričujoči so bili razen dveh vsi odborniki. Poglavitni dogovori, pomenki in sklepi so bili:

1. Glavni in izložbeni odbor prve hrvatske učiteljske skupštine je poklonil odboru krasno priznanico, „ovim se očituje, da sl. društvu sv. Mohora u Celovcu pohvalno priznanje n a t o m, što se je n a izložbi prve obče hrvatske učiteljske skupštine u Zagrebu odlikovalo s v o j o m l i e p o m i j e f t i n o m n a k l a d o m p u č k i h s p i s a.“

Dotična spomenica se po odborovem sklepu shrani v sobani družbine tiskarnice.

2. G. odbornik Šervicelj naznanil pismeno, da stopi iz odseka sa uredbo tiskarnice in ob enem iz družbinega odbora; mesto njega je bil enoglasno voljen v družbin odbor Andrej Biser, stolni kaplan in urednik Besednikov, v odsek za opravila tiskarnice pa g. prof. Andrej Einspieler.

3. Tajnik poroča o razpošiljatvi letošnjih družbinih knjig in povdarja, da se je proti prejšnjim letom zelo zakasnila. Ravno letos je bil odbor teh misli, da je pravo zadel s tem, da je po svojem sklepu dne 21. januarja razdelil razpošiljatev med Celovec in Ljubljano. Nadejal se je, da bodo po tem potu poverjeniki in udi prej in ceneje dobivali knjige v roke. Le zarad tega je bilo naročeno bukovezu E. Hohn-u v Ljubljani, naj veže in razpošlje bukve udom po Ljubljanski, Goriški, Tržaški, Istrsko-Koperški škofiji in dekanijam Lavantinske škofije, ki so blize Ljubljani nego Celovcu; iz Celovca pa bi se razpošiljale knjige po Krški škofiji in vsem družbenikom, ki so bliži Celovcu nego Ljubljani. V Celovcu se je vršila razpošiljatev tudi poredoma in brez pomude. Pričela se je 21. avgusta in končala 31.; tedaj v desetih dnevih so bile knjige doposlane 3147 udom. G. Hohn pa žalibog niti z vezanjem niti z odpravljanjem ni dotegnil. Razpo-

slal je knjige 14.248 udom — k temu potreboval celih treh mesecev; kajti pričel je razpošiljatev 11. avgusta in vkljub vsemu priganjanju končal še le 14. novembra. Družbin odbor jako obžaluje to nerednost, ki je posameznim poverjenikom in udom nakopavala mnogo skrbi, sitnosti in stroškov. V prihodnje pa bode vse ložeje; ker bodo vse družbine knjige tiskane v lastnej družbinij tiskarnici, bode tudi mogoče, jih sproti vezati in razposlati o pravem času. To bode odboru pred vsem mar.

4. O tiskarnici naj dostavimo, da so 21. t. m. iz slavne Siglnove fabrike došli tudi naročeni stroji; tiskarnica bode te dni tedaj tehnično popolnoma uravnana in prične s prihodnjim tednom svoje delovanje. Prva knjiga, ki gre v natis, je Kočevarjevo narodno-gospodarsko delo: „Kupčija in obrtnija — denar in blago,“ od ktere je stavljenih že 6 pol. Ob enem pride na vrsto: „Kristusovo življenje“ IV. snopič, od ktere se stavi 5. pola.

Z novim letom prevzame tiskarnica tudi natis „Besednika“ in „Slovenskega Prijatla.“ Njena glavna naloga je sicer ta, da zadostuje pred vsem potrebam družbe sv. Mohora; vendar je oskrbljena s tiskarnim blagom tako bogato in obilno, da precej ustreza vsakemu, bodi si kateremu koli naročilo. Zato prosimo in vabimo vse rodoljube, naj družbino tiskarnico priporočajo vsem, ki kaci tiskovin potrebujejo, n. pr. duhovnim uradom, bilježnikom, lastnikom časnikov, pisateljem, srenjskim predstojnikom, trgovcem i. t. d. Vsem bode vstregla, kar delo in ceno zadeva.

5. Obrok razpisa družbinih daril za leto 1872 poteče koncem mesca novembra; opomnimo g. pisatelje, naj v ta namen pripravljene rokopise gotovo in franko pošljejo družbinemu tajniku do 1. decembra. Svoje ime z natančno adresno naj priložijo v zapečatenem listu in kratko naznanijo, kaj z rokopisom, če ga družba ne prevzame.

Dobodki za Janežičevo ustanovitev.

Presek iz 14. lista	1236 gl.	34 kr.
497 J. Šomer, kaplan v Šmihelu	3	—
498 M. Šos, delalec v Krumnusbaum-u	—	20
	vkup .	1239 gl. 54 kr.
Grobni spominek je veljal vskupno	430	8
Ostane tedaj za ustanovitev	809 gl.	46 kr.

ki so v celovški hranilnici obrestonosno naloženi.

V Celovcu 23. novembra 1871.

Odbor.

Žitna cena.

V Celovcu po vaganu: pšenica 6 gld. 48 kr., — rež 4 gld. 50 kr., — ječmen 3 gld. 20 kr., — oves 1 gld. 93 kr., — ajda 3 gld. 17 kr., — turšica 3 gld. 60 kr., — pšeno 6 gld. 8 kr.

Kurzi na Dunaji 23. novembra 1871.

Kreditne akcije 307 gld. 20 kr. Nadavek na srebro 116 gld. 75 kr.
Národno posojilo 67 " 85 " Napoleondori . . . 9 " 31

Naznanilo.

Vse čast. gg. naročnike, ki nam za tekoče leto niso še cele naročnine poslali, lepo prosimo, naj to kmalo storé, ker bo leto kmalo pri kraji in moramo tudi mi naše račune poravnati.